

СЕДМИ НАЦИОНАЛЕН ИНОВАЦИОНЕН ФОРУМ

Трайчо Трайков, Министър на икономиката, енергетиката и туризма

Благодаря, г-жо Боева!

Уважаеми дами и господа, скъпи колеги, аз съм убеден, че целта на сложните стратегии и политики всъщност е много проста – всички ние да живеем по-добре. Искане ми се в центъра на целия дебат да поставим въпроса защо в България доходите са ниски и как можем да променим това. Разбира се, мисълта може да тръгне в различни посоки. Последното, което чух, гласи – „нека шоково да повишим доходите и шоково да повишим цените“. И тогава вече в България всичко ще бъде по-скъпо и хората ще получават по-високи заплати.

Очевидно е, че това не може да е пътят, не може това да е отговорът. Това вече сме го виждали – казва се инфлация, в България сме го преживяли в огромни мащаби – от това не стана по-добре. Отговорът е на друго място – общата маса на добавена стойност, която се разпределя между всички, които работят в България. Ако един работник завива болт по цял ден, същото прави и германският му колега, но разликата в доходите е 10 пъти. Това означава ли, че германецът завива 10 пъти повече болтове – не! Означава, че в икономиката всичко е свързано. Когато се създава повече и се разпределя повече, то позволява на индивидуалните потребители, бизнесите да търсят продукти с по-високо качество, да създават по-платежоспособен пазар и в крайна сметка да повишават общия стандарт в страната.

Кои според нас са факторите, които действително могат да направят така, че тази магия да се случи? Предлагам да се концентрираме върху два от тях – създаване на по-висока стойност чрез нивото на капиталовата интензивност и на иновациите. Тук стигаме до огромната роля на иновациите, което за много хора звучи отвлечено, но има съвсем конкретен ефект върху това какво можем да поставим на трапезата си. Вече сме казали в резултат на миналогодишния ни анализ, с който очертахме широките щрихи на икономическата стратегия на България, че **само около 25% от добавената стойност в икономиката на страната се създава от иновативни отрасли, докато средното за ЕС е 45%**. Това вече е първата огромна неонова удивителна, която трябва да постави акцент върху това накъде вървим. Затова си заслужава да се помисли как държавата може да насърчи иновациите.

Знаете, че цялостната стратегия на България е да спазваме, да поддържаме един здрав фундамент, за което говори и г-н Стефанов. Здрав фундамент, върху който ние поддържаме добра бизнес среда, лесен и ефективен начин да се прави бизнес. В България се разпределя сравнително малко БВП и следователно не си поставяме цели да използваме бюджетни ресурси за тази цел. Въпреки това, финансови инструменти имаме. Един от тях се нарича ОП „Конкурентоспособност“. **В последните две години цялата стратегия на ОП е насочена именно към стимулиране и фокусиране върху тези сектори и индустрии, които могат да създадат най-голяма добавена стойност.** Това са нашите приоритети. Те са отразени, например, в критериите за допустимост при процедурите за технологично обновление на предприятия. Наистина, както постоянно си повтаряме, когато поставяме приоритет върху нещо, то всичко останало е извън приоритетите и се създават условия за недоволство или усещане за неравнопоставеност.

Затова започнах с това каква е целта на тази политика. Целта е в цялата страна да се създаде повече, за да имаме и повече и за тези, които произвеждат табуретки, защото те ще могат да продадат по-скъпи, по-сложно направени, с по-висока добавена стойност табуретки. Това е логиката. Освен Оперативна програма „Конкурентоспособност“ това, което предстои да направим, е следното: **предвиждаме една част от оставащия ресурс да бъде вложена във финансирането на три технологични парка, както и във финансирането на два или три големи научни-изследователски проекта с практическа насоченост.** Преди да направим този избор трябва да постигнем някакво приемливо ниво на консенсус за това какви биха могли да са тези проекти – дали ще е нещо, свързано с електромобилите или нещо свързано с фармацевтиката или науките за човека или някои от другите приоритетни области, които сме поставили в двете си стратегии за икономическо развитие и за привличане на инвестиции.

Когато г-н Стефанов започна със строителството и енергетиката, аз помислих, че ще ги обедини под шапката на **енергийната ефективност**, защото именно това е една от другите най-перспективни посоки на развитие, в която иновациите намират голямо приложение. В същото време това е сфера, която, както правилно беше отбелязано, до голяма степен подлежи на ефективно задаване на посоките от държавните политики. **Енергийната ефективност е нашият най-голям собствен енергиен ресурс и си заслужава иновациите действително да се насочат в тази посока.**

Сега ще кажа няколко думи за секторната стратегия за привличане на инвестиции, която представихме миналата седмица. Базирахме се върху анализ на съвременните световни тенденции в икономическите среди, определихме ключовите индустрии с потенциал за бъдещо развитие. Не може всички да са софтуерни инженери. Очевидно трябва да е нещо, което да дава работа и на нискоквалифицираната работна ръка, но в сектори с висока добавена стойност.

Анализирахме база данни от 300 хиляди фирми, структурата на образованието, използвахме методология на Харвард за анализ на съществуващите клъстери. **Залагаме на съществуващи индустрии с потенциал за привличане на преки чуждестранни инвестиции, както и на зараждащи се индустрии на изследователско ниво, които пък можем да подкрепим** комбинирано с мерките, с които започнах. Такива са електроника и електротехника, транспортно оборудване и машиностроене, химическа промишленост, хранително-вкусова промишленост, логистика, ИТ, аутсорсинг на бизнес процеси. Перспективни за България са още здравеопазването и фармацевтиката, както и чистите технологии и биотехнологиите.

Поставили сме си конкретна цел в следващите десет години България да се утвърди като лидер в иновациите на няколко индустрии – **ИТ аутсорсинг, чисти технологии, механика, електроника, химия, биотехнологии, свързани с храните, земеделието, индустриите, свързани със здравеопазването и фармацевтиката.**

В енергетиката предстои да направим съществени инвестиции, които да насочим към интелигентен растеж. Страната, както знаете, е нетен вносител на енергия – около 70% от брутно ниво на потребление идва от внос, което предполага да развиваме приоритетно технологиите, които ни гарантират възможно най-голямата енергийна ефективност. Трябва да развиваме и тези, които ни гарантират възможно най-висок коефициент на полезно действие по веригата, както и разработване на нови собствени

ресурси и тук слагам и алтернативния газ, газът от дълбокия шелф и чистите въглищни технологии. Ето защо, когато подготвихме новата енергийна стратегия в България, поставихме на първо място енергийната ефективност, приоритетно с това на иновациите. Стигаме до реализацията на плана. Конкретните мерки са насочени към мобилизиране и ориентиране на финансов ресурс към бизнеса.

Точно преди една година – през май 2010 г. – Народното събрание ратифицира предоговаряне на споразумението между България и Европейския инвестиционен фонд по инициативата JEREMIE. Тогава дадохме възможност за осигуряване на рисково финансиране в подкрепа на малки и средни предприятия. Отварям една скоба – работим по друга предстояща схема по програма „Конкурентоспособност“, която е нова и не е предвидена в досегашния план, но вече получаваме подкрепа - осигуряване на финансов ресурс като допълнение на кредитиращите инструменти в JEREMIE, което да позволи смесено със съфинансираното от търговските банки предоставяне на кредити на иновативни предприятия на много ниска преференциална лихва от порядъка на около 5 %. **Всичко това ни води към постигане на националната цел по Стратегия 2020 в областта на науката, технологиите и иновациите - 1,5 % от БВП за НИРД.**

Изключително съм щастлив и удовлетворен от факта, че научната стратегия, която се разработва в МОМН, отчита общите ни виждания за развитието на икономиката. Това е един абсолютен интегриран документ, който пасва на това, което разработваме и ние. **Работим по проектозакон за иновациите, който се очаква да бъде приет до края на годината.** Той ще дефинира необходимия обществен ресурс за формирането на цялостна иновационна политика и съвременна организация за управление на иновационните процеси, пряко свързани с конкурентоспособността на икономиката. Законопроектът за иновациите предвижда на първо време **възстановяване на дейността на Националния съвет за иновации.** Това е консултативен орган към министъра на икономиката, енергетиката и туризма, ангажиран с мониторинга и контрола върху иновационната стратегия на България. Второ, **искаме да възстановим дейността на Националния иновационен фонд като самостоятелно юридическо лице и да въведем ясни механизми за формиране на средствата по фонда.** Това е важно за бизнеса, защото ще формира дългосрочна визия за проектното финансиране на иновациите. Трето, наясно сме, че е необходима координация на усилията на нашето министерство с останалите и в този процес разчитаме на партньорството ни с научно-изследователските организации, бизнеса, академичните среди, неправителствения сектор.

Политиката за стимулиране на иновациите е предизвикателство, защото икономиката ни трябва да навакса, трябва да бъдем конкурентоспособни и бързи. Предизвикателство е и, защото създава особен бизнес манталитет към ефективност, към стимулиране на науката за търсене на нови решения, към задоволяване на нуждата от образование. Това е цяла верига от свързани дейности, които дават предимства в конкурентната надпревара. Трябва да имаме ясен, разумен и целенасочен консенсус за целите и механизмите на политиката ни за насърчаване на иновациите, за да може България да дръпне напред и икономическото развитие да стане достатъчно интензивно.

Благодаря Ви!

